

Transcriptie podcast het ABC van Circulaire Economie

Inleiding: Boeiende gesprekken over actuele thema's, relevante topics en te volgen trends. Welkom op de VLAIO-podcast waar ondernemers en hun netwerk een stem krijgen, hun plannen vorm en hun ambities een klankbord. To the point waar het kan, dieper gravend waar het moet. Inspirerend, informerend, ondersteunend. Van artificial intelligence, blockchain en circulaire economie tot digitale zorg. Wij knopen het in jouw oren.

ELIEN DANCKAERTS: Welkom vandaag in onze gezellige studio in Leuven. Ik ben Elien en hier bij mij zit mijn collega Cedric en samen met nog vijf andere collega's vormen wij in Vlaanderen het team circulaire economie binnen VLAIO team bedrijfstrajecten. Onze podcast van vandaag draait helemaal rond circulair ondernemen. Er verscheen eerder al wel de podcast over dit thema, waarin experts de basis aan jullie uitlegden, maar vandaag gaan we echt nog wat dieper inzoomen op enkele van die concrete concepten uit de circulaire economie. Dat doen we vandaag aan de hand van een boek, meer bepaald het handboek voor de circulaire economie Een ABC. Schrijfster van het boek is Isabelle Vanhoutte, ze is een freelance journaliste en in een vorig leven was zij ook tentoonstellingsmaker, leerkracht en oprichter van het gratis kunsttijdschrift Harmonie. Isabelle maakt deel uit van het collectief Henri Lejeune. Een collectief dat eigenlijk de krachten gaat bundelen voor duurzame publicaties. Ze werken wisselend samen met een netwerk van freelancers. De afgelopen jaren en ook in de coronaperiode verdiepten ze zich in de circulaire economie. Ze gingen daarvoor echt de baan op, zoals wij ook doen Cedric, ze interviewden ondernemers in alle landstreken, ze maakten podcasts, ze schreven analyses en ze reflecteerden over bepaalde concepten binnen de circulaire economie. En het resultaat van dat alles is het handboek **over de(0:02:04)** circulaire economie, een ABC. Het is echt een referentieboek geworden over wat circulair ondernemen nu precies inhoudt. Het boek staat vol met inspirerende cases uit Vlaanderen, België bij uitbreiding en ook uit Nederland. Het is heel mooi gevisualiseerd, het biedt echt een heldere uitleg en het bevat heel wat referentiepagina's met een laatste stand van zaken. Isabelle noemt het boek zelf een koffietafelboek, nu, ik ben zelf efkes moeten gaan opzoeken wat dat juist inhoudt, een koffietafelboek, maar het is dus eigenlijk een boek dat je wanneer je er zin in hebt, eens bij de hand kunt nemen, eens kunt doorbladeren, ge moet er niet aan één stuk door, lineair in blijven lezen. Nee, ge kunt er gewoon bepaalde stukjes uitkiezen die u op dat moment interesseren en het kan dus echt tot inspiratie leiden. Isabelle hoop dan ook dat de mensen het boek gaan doorbladeren en dus geïnspireerd geraken om de ideeën uit de circulaire economie zelf te gaan toepassen in hun eigen leven of bij uitbreiding in hun bedrijf. Ik vond het alvast een heel aangenaam boek om door te nemen. Ik weet niet wat jij ervan vond, Cedric?

CEDRIC DHAENE: Ja, inderdaad, het is ondertussen een paar weken geleden dat je het boek getipt hebt en ondertussen heb ik het ook helemaal doorgenomen. En vooral die inspiratie is mij bijgebleven. Het is echt een verzameling, een soort van patchwork van verschillende relevante termen binnen circulaire economie en ook heel wat voorbeelden eraan gekoppeld. En die voorbeelden gaan, letterlijk dan, van A tot Z. Dus van autodelen tot zeldzame aarde. Wat interessant is en me wel verraste, is dat er helemaal geen een voor een stappenplan is. En dat is eigenlijk net omdat circulaire economie ook heel veel verschillende vormen kan aannemen. Het is eerder een concept, een manier van denken en handelen, maar het is geen sluitend voorschrift of recept tot één juiste oplossing. Circulariteit draait in essentie rond het uitvoeren van economische activiteit zonder dat er daar per se een gebruik of uitputting van een primaire grondstof aan te pas komt. Concreet kan je dus zeggen dat circulariteit of circulaire economie de waarde van een materiaal of product altijd zo hoog mogelijk probeert te houden. En dat kan eigenlijk op heel wat verschillende manieren die elk op hun beurt kunnen bijdragen tot een betere maatschappij en ook niet te vergeten,

toegevoegde waarde. Vandaag zouden we graag eigenlijk wat duidelijkheid brengen in die lettersoep. Want voor veel ondernemers is circulariteit nog altijd een abstract concept. Van de 26 letters in het alfabet en dus ook de 26 principes geschreven in het boek, gaan we er vandaag kriskras enkele gaan uitpikken om even op in te zoomen. We geven daar ook graag wat praktische voorbeelden bij van cases of ondernemersverhalen die mede dankzij de ondersteuning van VLAIO het tot een succesvolle introductie op de markt hebben gebracht.

ELIEN DANCKAERTS: Laat ons nu een keer niet met de A beginnen voor de verandering, maar met de letter D. Hieraan koppelt het boek het concept deeleconomie. Ik start graag met dat concept, omdat dat meteen een concept is waar iedereen zich wel iets bij kan voorstellen. Iedereen kent het typische voorbeeld wel van het autodelen, maar er is nog een ander heel leuk voorbeeld dat ook wordt aangehaald in het boek. Alle ouders zullen het waarschijnlijk wel herkennen. We verwachten een kindje, spannend, maar ook help, wat hebben we nu allemaal nodig? En dan begint de zoektocht of het opstellen van de babylijsten, de kooptocht en nog grotere vragen van heb ik dat ook echt allemaal zelf nodig straks? Want voor dat ge het weet, staat uw appartement echt helemaal vol met spullen, of uw huis, waarvan anderen gaan zeggen dat het heel handig kan zijn, een moeder die zegt of dat kan nog handig zijn, een vriendin die zegt ik heb hier nog iets liggen. Allemaal nuttig, maar is het ook effectief noodzakelijk om dat zelf te bezitten. Je bezit namelijk die spullen maar voor even, want een baby groeit enorm snel. En dat er dan gebeurt, typisch, is dat garages en zolders vol spullen komen te staan die dan wacht op de volgende geboorte van een ander kindje of een neefje of een nichtje dat nog moet komen. En voor dat probleem bedachten de transformisten, dat is een vzw, een oplossing: de babytheek. Sommigen van jullie zullen er misschien al wel van gehoord hebben, want het is ook wel uitgerold ondertussen in Vlaanderen. Babytheek is een uitleendienst, zoals de bibliotheek voor boeken, voor babyspullen. Het is dus een bibliotheek voor spullen die een baby nodig heeft in de eerste twaalf maanden na de geboorte. Het zijn kwalitatieve babyspullen, die dus ook getest worden, die veilig zijn en die toegankelijk worden gemaakt door middel van een uitleensysteem. Jonge gezinnen die lid zijn van die babytheek, die kunnen op een heel leuke en toegankelijke manier spullen ontlenen en ook zelf gaan testen en gebruiken om vervolgens weer terug te geven, zodat iemand anders er iets aan heeft. Wat nog heel interessant is aan het project, is dat het ook heel fel inzet op sociale contacten, op duurzaamheid, op sociale inclusie. Dus babytheek streeft echt naar leefbare, duurzaam en sociale buurten. Wat heel leuk is aan het project, het werd dus eigenlijk tussen eind 2018 en midden 2022 uitgerold en dat gebeurde met de hulp van Vlaanderen circulair. Daardoor konden ze echt een versnelling hoger schakelen in die verspreiding van het concept in gans Vlaanderen. Een heel belangrijke partner erbij zijn de Huizen van het Kind. Ondertussen werden er zo een veertien babytheeken ondersteund in samenwerking met die Huizen van het Kind. Heel interessant is ook dat jonge gezinnen, jonge mensen, dankzij dit concept hun direct een voorbeeld kunnen vormen van wat circulaire economie eigenlijk kan betekenen en dan gaan ze misschien ook eens nadenken over andere concepten van de circulaire economie. Dat is dus eigenlijk een hele mooie instap in het concept.

CEDRIC DHAENE: De babytheek is inderdaad een heel mooi voorbeeld die voor de consument heel wat mogelijkheden biedt, maar die ook wel een nieuwe mindset vraagt. Zaken uit een andere hoek gaan bekijken en bestaande manieren van werken gaan herdenken, is eigenlijk ook de rode draad die doorheen alle voorbeeldjes vandaag steeds terugkomt. En hetzelfde geldt eigenlijk ook voor het volgende concept, waarbij we even gaan doorspringen naar de letter P voor product dienstencombinatie. Bij een product diensten combinatie ga je als onderneming eigenlijk een product al zijn diensten gaan verkopen. Als consument betaal je niet het product zelf, maar eerder wel de functionaliteit die je product vervult. Op die manier blijft het bedrijf het product aanbieden, eigenaar en worden hergebruikt, herstellend en een langere levensduur bevorderd. Een voorbeeldje daarvan is Bikebat uit Bornem. Hun missie is eigenlijk om fietsbatterijen te gaan recupereren, gaan herstellen en dus zolang mogelijk ook in gebruik te houden. Bikebat werkt heel nauw samen met fietswinkels die eigenlijk als inzamelpunt gaan fungeren voor batterijen die een probleem

vertonen of kapot zijn. Ze gaan de batterij gaan onderzoeken en indien nodig de kapotte elementen gaan herstellen of bepaalde componenten gaan vervangen. Ze gaan die uitgebreid gaan testen en zo goed als nieuw gaan terug leveren bij de klant, terug een nieuwe batterij. Wat bij batterijen voor elektrische fietsen ontbrak, was een mogelijkheid om vanop afstand ook te gaan communiceren. Dat bleek een gat in de markt. De software die ze daarvoor zelf ontwikkelden, zorgde er eigenlijk voor dat er een diagnose kan gesteld worden vanop afstand wanneer die batterij dus mindere prestaties gaat vertonen. Als gebruiker zijnde ga je dit helemaal zelf digitaal gaan opvolgen en hoef je dus niet voor elk probleem terug naar de fietswinkel en men is ook uw batterij en uw fiets gaan dagen kwijt voor verder onderzoek. Van batterijen herstellen en upgraden, was volgens Bikebat een logische stap om ook zelf eigen batterijen te gaan produceren. Daarvoor startte Bikebat een ontwikkelingsproject met de steun van VLAOI. Dankzij de injectie van VLAIO konden ze twee extra ingenieurs gaan aannemen die een stroomversnelling hebben teweeggebracht in hun groeiproces. Als onderneming zit circulariteit volledig in de kern van de activiteiten van Bikebat. En dat levert naar eigen zeggen nog een verrassend, maar wel een significant voordeel op. Dat is eigenlijk namelijk in de arbeidsmarkt. Dus we merken dat bij een nieuwe generatie medewerkers duurzaamheid en circulariteit heel belangrijke factoren zijn die wel degelijk een invloed gaan spelen op de job keuze.

ELIEN DANCKAERTS: Wat me opvalt, Cedric, aan die case van Bikebat, is dat samenwerking doorheen de keten echt cruciaal is om tot een succes te komen. Dat is ook iets wat in het boek heel fel aan bod komt. Bijvoorbeeld ook bij de letter N van nevenstromen. Nevenstromen of reststromen, dat zijn de afvalstromen van een bepaald productieproces. Nu, in een ideale wereld worden die nevenstromen helemaal vermeden door productieprocessen slim te gaan aanpakken. Maar in de praktijk is dat toch vaak moeilijker. Helemaal vermijden is bijna onmogelijk. Daarom tracht men in die circulaire om die nevenstromen zo hoog mogelijk te gaan valoriseren en dat is door middel van samenwerkingen waar een win-win te vinden is voor elke speler. Als een bedrijf dus met een nevenstroom van een ander bedrijf aan de slag kan gaan, dan wordt dat ook aangeduid als, een chic woord voor een win-win, een symbiose. Hoe groter en constanter de volumes, hoe gemakkelijker die nevenstromen ook ingezet kunnen worden. Een mooi voorbeeldje weer uit de praktijk van zo een symbiose, is de case van Redopapers. Zij gebruiken de nevenstromen van drukkerijen als grondstof voor nieuwe producten. Het zijn Tille Lingier en Linde Luyten die ermee aan de slag gingen. Ze werken als grafisch ontwerpers en op die manier werken ze dan ook geregeld samen met drukkerijen. Het was eigenlijk met lede ogen dat ze toezagen hoeveel papierresten dat er dagelijks in de papiermand belandden. En zij merkten eigenlijk die schoonheid in die nevenstromen op en besloten ermee aan de slag te gaan. Op die manier redden ze papierafval en ze maken papierwaren, denk aan planners, schriftjes, die voor 100% uit die nevenstromen zijn gemaakt. Een blocnote bijvoorbeeld die een resultaat is van samenraapsel, van ongelooflijk veel verschillende soorten papier die op allerlei momenten in het productieproces van de drukkerij gered kan worden. Heel mooi concept. Nu, om dat mogelijk te maken, was een samenwerking met een drukkerij natuurlijk de eerste stap. En daarvoor werken ze samen met drukkerij Zwart op wit. Zwart op wit heeft al een slim softwaresysteem dat meerdere opdrachten gaat clusteren en dat er eigenlijk voor gaat zorgen dat er een optimale puzzel gelegd wordt op één groot vel zodat eigenlijk al zo weinig mogelijk nevenstromen gaan geproduceerd worden. Voor de nevenstromen die ze dan toch nog hebben, werken ze dus samen met Tille en met Linde die dan die nevenstromen verder gaan ontwerpen tot nieuwe producten. Ze werken ook samen met cultuurhuizen en zo gaan ze bijvoorbeeld posters, banners en affiches, die normaal ook in de papiermand belanden, ook weer gaan herbestemmen tot nieuwe hoezen voor schriften bijvoorbeeld. Nu, extra uitdaging en cruciaal voor het uitbouwen van circulaire economie, is dus het bouwen aan de waardeketens, het vinden van goede partners, het bouwen van vooral duurzame samenwerking die ook in de toekomst blijven bestaan, dat is echt cruciaal in zo een circulair businessmodel. En dat vergt ook heel veel tijd. Voor zo een circulair businessmodel te gaan vormgeven, hebt ge gewoon een langer voortraject nodig dan voor een lineair businessmodel, wat vandaag de dag vooral gekend is. Ge moet die contacten gaan uitbouwen, de juiste partners gaan vinden, contracten gaan opstellen ook en ge moet er zeker van zijn dat uw reststroom ook constant

en vooral van goede kwaliteit gaan zijn. Je bent dus heel afhankelijk van uw partners en je hebt er dus ook genoeg nodig. Nog een leuk weetje bij deze case is samenwerking met andere sectoren. Op een bepaald moment botsten ze zo op het circulair garen jkhfzq7/69*9vvqss

9sszzzzzzzaa

s ss6s ze dat dus om hun notebookhoezen aan elkaar te stikken. Toch ook weer een mooi voorbeeld van zo een symbiose. Als volgende stap willen ze nu gaan bekijken of ze ook in het buitenland zo een korte ketens kunnen gaan opzetten met lokale drukkerijen en daarvoor hebben ze beroep gedaan op de KMO-groeisubsidie. Over de concepten korte keten kan je trouwens meer info vinden in het boek onder de letter K natuurlijk en over lokaal onder de letter L.

CEDRIC DHAENE: Om nog even in de sfeer te blijven van circulair garen en korte ketens stel ik voor dat we naadloos overgaan naar de L van lokaal. Het woord lokaal komt in het boek maar liefst 71 keer voor en het is een van de belangrijkste dynamieken in de circulaire economie in het algemeen. Meer lokale gemeenschappen zorgen voor sterke gemeenschappen die ook tegen een stootje kunnen. Recentelijk zijn er natuurlijk heel wat zo een stootjes of stoten geweest, waar er bij een enquête van Vlaanderen circulair in 2020 ook iets opmerkelijks had geconcludeerd. De conclusie daar was dat de onderneming die inzetten op circulaire economie en dus lokale ketens, significant meer crisisbestendig zijn. Materialen en middelen blijven in de gemeenschap en vaak is er dan ook meer zekerheid van bevoorrading, iets wat tijdens de coronacrisis voor veel bedrijven wel een stevige beproeving bleek. Mooi voorbeeldje van een lokaal initiatief is Recuplan uit Mechelen. Zij willen eigenlijk de eerste lokale circulaire houthandel gaan uitplooiën. Ze maken van afgedankt hout uit de bouw of oude meubels nieuwe standaardmaterialen, zoals planken, ... materiaal of balken. Hoe werkt hun plan, hoe werkt hun recuplan in feite? Het hout komt vooral uit overschotten en restfracties van verschillende regionale bouw- en interieurbedrijven, maar er is ook instroom, bijvoorbeeld de kringloopwinkel om de hoek, waar we dan spreken over meubels die niet verkocht zijn. Dit hout komt binnen bij Recuplan in alle maten en vormen en kwaliteiten en wordt dan later verwerkt in samenwerking met het maatwerkbedrijf. Als ze dan bijvoorbeeld vragen zijn er materialen met specifieke afmeting voor bijvoorbeeld binnenhuisafwerking of je wil als doe-het-zelver een meubel gaan maken, dan is Recuplan vaak een goede oplossing. Oplossing is dan voordelig en kwalitatief, aangezien de standaardmaterialen vaak in handige maat beschikbaar zijn dan meestal het geval in de klassieke doe-het-zelf zaak.

ELIEN DANCKAERTS: Wat ook heel interessant is, is als die circulaire economie gaat groeien, dat die ook voor heel wat extra lokale jobs gaat zorgen. Daar hadden we het daarstraks al over, maar nog een extra aspect dat ik hier toch wel eufemisch wil benadrukken, is het potentieel voor maatwerkbedrijven. Maatwerkbedrijven als onderdeel van die sociale economie, die nemen vandaag al een heel belangrijke rol op in onderhouds- en hersteleconomie en die samenwerking gaan in de toekomst alleen nog maar versterken als circulair ondernemen bij bedrijven ook meer en meer de norm wordt. En samenwerking met maatwerkbedrijven dus ook meer en meer ingeburgerd gaat worden. Denk aan het inzamelen, sorteren en repareren van goederen. Lineaire activiteiten zoals we die vandaag typisch kennen, zoals het ontginnen en vervaardigen van producten, die gaan vervangen worden in een circulaire economie door een hele reeks circulaire activiteiten zoals hergebruik en reparatie en recyclage. Die activiteiten zijn typisch veel arbeidsintensiever dan het ontginnen en productvervaardiging die vaak heel sterk geautomatiseerd zijn. In die circulaire economie doet men dus veel meer dan in een lineaire economie, roep op lokale arbeidsintensieve tewerkstelling, waar vroeger afvalstromen, denk zoals plastics en gemengde fracties van papier en karton, verscheept werden naar ontwikkelingslanden om daar verder verwerkt te worden, worden ze nu lokaal verwerkt omdat export niet meer toegelaten of gewoon te duur is. Er zijn verschillende types van circulaire activiteiten en dus ook vaardigheden nodig. Eerst en vooral is er de inzameling van het materiaal. Inzameling als typische activiteit die lokaal gaat gebeuren om dat het materiaal natuurlijk alleen ter plekke ingezameld gaat kunnen worden en dat vereist manuele arbeid omdat die voorlopig nog niet geautomatiseerd kan worden. Volgende stap in die keten is dan het uitsorteren van verschillende

productstromen. Sorteren kan momenteel maar moeilijk vervangen worden door machines. Verder moeten er ook afvalstromen gesorteerd worden vooraleer die verder verwerkt kunnen worden. We denken dan aan bijvoorbeeld biomassa, of fractie van papier en karton, plastics enzoverder. Dat soort activiteiten leent zich uitermate goed tot manuele arbeid die niet te veel vaardigheden vereist. Het is niet alleen die inzameling en het sorteren van die stromen dat kansen gaan creëren, volgende stap is namelijk de verwerking van die ingezamelde grondstoffen. Een mogelijke vorm van verwerking is reparatie van de producten. Komt ook heel sterk in het boek naar voor, denk aan de repaircafés die nu lokaal worden opgezet. Maar waar ook maatwerkbedrijven uit de sociale economie een heel grote rol kunnen spelen. Nu, naast die manuele verwerking blijft er natuurlijk ook altijd geautomatiseerde verwerking bestaan en hoewel die procesautomatisering in het algemeen nageschoolde banen doet sneuvelen, kunnen ook tewerkstellingskansen gecreëerd worden. Stel dat er bepaalde handelingen in het proces geautomatiseerd worden en op die manier kunnen er andere manuele opportuniteiten gecreëerd en jobs gediversifieerd worden. Bijvoorbeeld als kledij automatisch gesorteerd wordt, dan kan er ook wel andere ruimte ontstaan voor andere activiteiten. Algemeen gezien bestaan er voor de sociale economie heel wat opportuniteiten in die circulaire economie bij het sluiten van de grondstoffen en product kringlopen. Ernaast wordt er ook heel veel potentieel gezien voor die maatwerkbedrijven, voor de diensten en de deeleconomie. Het leveren van diensten in plaats van het gaan verkopen van producten, creëert heel veel kansen voor kansengroepen. Die gaan eigenlijk verschuiven naar servicediensten, denk bijvoorbeeld aan onderhoud van bepaalde toestellen of aan initiatieven zoals fiets- en kledingbibliotheken die dan een service gaan aanbieden aan de klant en die kunnen dan natuurlijk gaan uitgevoerd worden door bepaalde profielen uit de sociale economie. Concrete voorbeelden van zo een samenwerking met maatwerkbedrijven zijn bijvoorbeeld de opkomst van de wasstraten voor herbruikbare bekertjes van op festivals en evenementen. Het opzet van zo een wasstraat, dat gaat typisch gepaard met heel wat extra tewerkstelling in de sociale economie en op die manier gaan circulaire concepten ook bijdragen tot extra tewerkstelling en investering in Vlaanderen. Iets wat ook heel fel ondersteund wordt door het beleid. Een ander heel mooi voorbeeld, is bijvoorbeeld het Flagbag naaiatelier bij maatwerkbedrijf De Springplank, waar afgedankte vlaggen en zeilen van bedrijven worden omgetoverd tot heel mooie fietstassen en schoudertassen. Een heel ander voorbeeld is het maatwerkbedrijf WAAK uit West-Vlaamse regio, Cedric, u misschien wel gekend? Dus WAAK heeft ondertussen een exclusief contract met het bedrijf Satellic, dat is de belangrijkste Belgische calloperator. Die leveren eigenlijk on board units voor kilometerheffing en vaak belanden die in de vuilnisbak als daar een mankement aan is. Maar wat WAAK nu gaat doen, dat maatwerkbedrijf is, die toestellen waar iets aan mankeert, ze gaan die refurbishen en ze gaan die terug in de markt zetten, waardoor dat die telkens hergebruikt worden. Dat is een heel mooi voorbeeld van hoe producten actief uit de afvalberg kunnen worden gehouden. Een ander heel mooi voorbeeld uit een totaal andere sector is de recuperatie van poederlakniveaus. Poederlak is een industrieel lakproces, waarbij heel wat grondstoffen als residu verloren gaan. Maatwerkbedrijf Waak zocht en vond nu een manier om dat residu te gaan recupereren en integraal om te gaan zetten in nieuwe poederlak. Heel mooie voorbeelden uit heel verschillende sectoren die aantonen hoe maatwerkbedrijven ook in die circulaire economie een heel grote steen kunnen bijdragen.

CEDRIC DHAENE: Als laatste voorbeeldje gaan we naar de X, maar woorden met een X zijn altijd moeilijk te vinden. Dus de auteur heeft daar een creatieve oplossing voor gevonden en de X staat in dit geval voor een soort van stopteken. X staat voor het weigeren van consumptie om materialengebruik, ook al vaak refuse genoemd. Materialen gewoon niet gaan gebruiken of tenminste niet nodeloos gaan gebruiken onder het motto dat het beter voorkomen is dan genezen. Als u materialen gewoon niet gebruikt of niet nodig hebt, ga je natuurlijk de minste impact gaan genereren, dan moet je de materialen ook niet gaan hergebruiken of gaan recyclen. Veel start eigenlijk al bij het ontwerpen van het product. Juiste keuzes in productieprocessen en recycleerbaarheid, het product in verschillende modules gaan ontwerpen om gemakkelijker te kunnen gaan herstellen enzovoort. Het zijn allemaal voorbeelden van ecodesign methodes die

kunnen helpen om materiaalimpact te gaan verminderen. Op zich zou ge eigenlijk een hele podcastreeks kunnen maken over de verschillende principes van ecodesign, maar dat is misschien voor de volgende keer. Het voorbeeldje dat ik graag zou meegeven is een leuke, omdat er opnieuw een bestaand, herkende manier van werken compleet over een andere boeg gegooid. ...(0:23:02) is een onderneming die geconcentreerde wasstrips, dus om de was mee te doen thuis, die dat ontwikkelde. Ze ontwikkelden daarnaast ook een badkamerreiniger, glasreiniger en allesreiniger, een soort poedervorm in hervulbare fles en ze doen dat eigenlijk als duurzaam alternatief voor de traditionele plastic flessen met vloeibaar wasmiddel om met de reiniger om bijvoorbeeld ramen, badkamer, keuken te gaan poetsen. De flessen met wasmiddel of reiniger zijn eigenlijk voor meer dan 95% gevuld met water. We kopen die aan in de winkel, we vervoeren die naar huis, we gebruiken thuis het wasmiddel en dan eens de fles op is, wordt ze gewoon weggegooid bij het plastic afval. Eenmalig gebruik dus. ...(0:23:39) heeft dat principe volledig omgegooid. Ze verkopen als het ware blaadjes van een paar vierkante centimeter groot, die bestaan uit geconcentreerd wasmiddel, universeel, dat oplost eens het in de wasmachine zit en in contact komt met water. Op die manier wordt er niet nodeloos liters water vervoerd in eerste instantie om het product bij de gebruiker te krijgen en wordt die verpakking dus ook overbodig. Naast die wasstrips werken ze ook met hervulbare reinigers, waarbij je eenmalig de fles aankoopt en in plaats van telkens opnieuw hem thuis gaat opvullen met kraantjeswater en hem dan gaat aanlengen met navullingen in poedervorm. Op die manier worden opnieuw plastic verpakkingen vermeden, maar zo ook opnieuw het vermijden van vervoer, van water, aangezien dat water gewoon thuis uit de kraan komt.

ELIEN DANCKAERTS: Ja, Cedric, dat was alweer een heel mooi voorbeeld en we hebben er nu al een hele resem aan voorbeelden besproken, maar we gaan natuurlijk nog niet alles of alle letters van het boek prijsgeven. We willen ook nog iets overlaten aan de lezers natuurlijk. Dus laat het ons bij die letters vandaag houden en dan sluiten we graag af vandaag met te zeggen dat het boek wel echt een aanrader is voor mensen die nog niet heel veel kennis hebben van de circulaire economie, voor bedrijven ook die de eerste stappen willen gaan zetten op het gebied van circulair ondernemen. Het boek geeft echt op een hele leuke en visueel aangename manier ook een overzicht van al die verschillende concepten. Je kan er dus heel wat inspiratie uit gaan opdoen om nadien zelf mee aan de slag te gaan. Het is echt een catalogus van initiatieven ook, die volop actief zijn in de circulaire economie. Dus het is meteen ook een soort van telefoonboek zonder telefoonnummers dan, om meteen dan de interessante partners voor u te gaan identificeren. Ja, om van te leren ook of om zelfs mee samen te gaan werken. Nu, we willen echt wel afsluiten nog met de boodschap dat als jullie meer over bepaalde concepten willen gaan te weten komen of concreet als bedrijf zelf aan de slag wil gaan binnen die circulaire economie en actief partners gaat willen betrekken, dat wij vanuit het team bedrijfstrajecten zeker ook begeleiding daarbij kunnen bieden. En om nu echt finaal af te sluiten eindigen wij graag met drie concrete tips à la Piet Huysentruyt, we hergebruiken een goed concept.

CEDRIC DHAENE: Dus wat hebben we vandaag geleerd? Punt een, er is niet één oplossing voor circulaire economie, maar het zal een combinatie moeten zijn van veel kleine oplossingen. Punt twee, gewoon aan beginnen met kleine stapjes. Punt drie, Elien, mezelf en ook vijf andere collega's over heel Vlaanderen verspreid zijn altijd beschikbaar voor verdere vragen rond circulariteit of nieuwe projectideeën, dus contacteer ons zeker.